

BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHISI KREATIV SALOHIYATINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Xushboqova Zebo Jo'ra qizi

Termiz davlat pedagogika instituti 4-bosqich talabasi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'qituvchisining kreativ salohiyati va uning o'ziga xos xususiyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida kasbiy-pedagogik kreativlikni rivojlantirishning pedagogik va psixologik imkoniyatlari yoritilgan. Maqolada kreativlikni shakllantirishga xizmat qiluvchi pedagogik shart-sharoitlar, ta'lim texnologiyalari hamda ijodiy faoliyatni rivojlantirish metodlari ko'rib chiqiladi. Bundan tashqari, o'qituvchining intellektual sifatlari — dunyoqarash, bilimdonlik, ijodiy tafakkur va tanqidiy fikrlashning pedagogik faoliyatdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqot natijasida boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kreativ yondashuvni rivojlantirish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim omil ekanligi asoslab beriladi.*

Kalit so'zlar: *kreativlik, pedagogik kreativlik, boshlang'ich ta'lim, o'qituvchi shaxsi, ijodiy tafakkur, tanqidiy fikrlash, pedagogik faoliyat, ta'lim texnologiyalari, intellektual sifatlar, kasbiy rivojlanish.*

Abstract: *This article analyzes the creative potential of primary school teachers and its distinctive characteristics. It also highlights the pedagogical and psychological opportunities for developing professional-pedagogical creativity in the process of training future primary school teachers. The article examines the pedagogical conditions, educational technologies, and methods for developing creative activity that contribute to the formation of creativity. Furthermore, the significance of the teacher's intellectual qualities — worldview, erudition, creative thinking, and critical reasoning — in pedagogical practice is analyzed. As a result of the research, it is substantiated that developing a creative approach in primary school teachers is a crucial factor in enhancing the effectiveness of the educational process.*

Keywords: *creativity, pedagogical creativity, primary education, teacher's personality, creative thinking, critical thinking, pedagogical activity, educational technologies, intellectual qualities, professional development.*

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida ularning kasbiy va ijodiy shakllanishi hamda shaxsiy kreativlik sifatlarini rivojlantirish uchun katta pedagogik va psixologik imkoniyatlar mavjud. Shu sababli bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kreativligini tashkil etish masalasi o'zining ko'p qirrali va murakkab tuzilishi bilan alohida ahamiyat kasb etadi. Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar talablariga to'liq javob beradigan, mehnat bozorida raqobatbardosh, keskin o'zgarishlarga moslasha oladigan boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini tayyorlash muhim vazifa hisoblanadi. Shaxsning kreativ sifatlarini shakllantirish va rivojlantirish jarayonida katta

pedagogik hamda psixologik imkoniyatlar mavjud bo'lib, bu imkoniyatlardan samarali foydalanish uchun nazariy tadqiqotlar va amaliy faoliyatni to'g'ri tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kreativligini tashkil etish o'zining murakkab va ko'p qirrali tuzilishi bilan alohida o'rin egallaydi. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbga muhabbat ruhida tarbiyalash, ularning ma'naviyati va kasbiy madaniyatini boyitish ko'p jihatdan o'qituvchida shakllangan kasbiy kreativ sifatlariga bog'liqdir. Har qanday ijodiy faoliyatni boshqarish, ayniqsa kasbiy yo'naltirilgan kreativlikni rivojlantirish uchun o'qituvchidan chuqur kasbiy bilim va ko'nikmalar talab etiladi. Kreativlikni o'rganish jarayonida ijodiy jarayonlarni tashkil etish va boshqarishning optimal shakllari aniqlangan. . Mazkur jarayonning murakkabligi ijodiy hamkorlikni samarali tashkil etish va boshqarish bilan bog'liq.

Pedagogika fanida pedagogik kreativlik dinamik hodisa sifatida qaraladi. U murakkab ochiq tizim bo'lib, shaxsning hayotiy faoliyat dasturi sifatida namoyon bo'ladi. Zamonaviy kreativ o'qituvchi pedagogik faoliyat jarayonida nafaqat o'zini namoyon etadi, balki o'z hayotiy maqsadlarini amalga oshiradi, psixologik to'siqlarni yengib o'tadi hamda kasbiy jihatdan muhim sifatlarini rivojlantiradi.

Umuman olganda, o'qituvchining pedagogik faoliyati ikki asosiy jihat bilan tavsiflanadi:

5. innovatsiyaga yo'naltirilganlik
6. shaxsning o'zini rivojlantirishga qaratilgan ijodiy faoliyati

Kreativlik insonning moddiy va ma'naviy boyliklar yaratishga qaratilgan faoliyatidir. Yangi g'oyalar avvalo inson tasavvurida paydo bo'ladi, so'ngra tadqiqot, kuzatuv, tahlil, tajriba va mantiqiy xulosalar orqali rivojlanadi. Kreativlik — bu insonning borliqni anglash va uni o'zgartirishga qaratilgan ongli faoliyati bo'lib, natijada jamiyat hayotini takomillashtiruvchi yangi va original g'oyalar yaratiladi.

Pedagogik shart-sharoitlar

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy-pedagogik kreativlikni rivojlantirish uchun quyidagi pedagogik shart-sharoitlar muhim hisoblanadi:

1. Kasbiy-pedagogik kreativlikni rivojlantirish maqsadlarini belgilash.
2. Pedagogik ta'lim mazmuniga kreativlikni rivojlantirishga oid bilimlarni kiritish.
3. Kreativ pedagogik faoliyatni rivojlantirishga qaratilgan ta'lim texnologiyalarini tanlash.
4. Kreativlikni rivojlantirishning noan'anaviy shakllaridan foydalanish.
5. Natijalarni monitoring qilish va kreativlik darajasini aniqlash.

Ta'lim jarayonida kreativlikni rivojlantirish uchun quyidagi metodlar qo'llaniladi:

Kreativ faoliyatni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlar va pedagogik amaliyot muhim rol o'ynaydi. Psixologiya fanida kreativlik nazariyasining rivojlanishida muhim o'rin egallaydi. Insonning kreativlik sifati shaxsiy xususiyat sifatida quyidagi guruhlariga bo'linadi:

1. Intellektual sifatlar

Dunyoqarash — bu shaxsning borliq, jamiyat, tabiat va inson faoliyati haqidagi umumiy qarashlari, bilimlari, qadriyatlari hamda e'tiqodlari tizimidir. U insonning atrof-muhitni qanday qabul qilishi, voqea-hodisalarni qanday talqin qilishi va ularga nisbatan qanday munosabat bildirishini belgilaydi. Pedagogik faoliyatda dunyoqarash o'qituvchining ta'lim jarayoniga, o'quvchilarga va ta'lim mazmuniga bo'lgan yondashuvida namoyon bo'ladi. Keng dunyoqarashga ega o'qituvchi turli ilmiy, madaniy va ijtimoiy jarayonlarni chuqur anglaydi hamda o'quvchilarda ham mustaqil fikrlash, keng tafakkur qilish va hayotiy muammolarga ongli munosabatda bo'lish ko'nikmalarini shakllantira oladi. Shu sababli dunyoqarash shaxsning intellektual rivojlanishida hamda kreativ fikrlashni shakllantirishda muhim omil hisoblanadi.

Bilimdonlik — bu shaxsning turli fan sohalari bo'yicha keng va chuqur bilimlarga ega bo'lishi, o'z bilimlarini doimiy ravishda boyitib borishi hamda ularni amaliy faoliyatda samarali qo'llay olish qobiliyatidir. Bilimdon inson nafaqat o'z mutaxassisligi doirasidagi bilimlarni, balki boshqa fanlar bilan bog'liq bo'lgan bilimlarni ham egallaydi va ularni integrativ tarzda qo'llay oladi.

Pedagogik faoliyatda bilimdonlik o'qituvchining dars jarayonini samarali tashkil etishi, o'quvchilarning bilimlarini chuqurlashtirishi hamda turli pedagogik vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishi uchun muhim ahamiyatga ega.

Ijodiy tafakkur — bu shaxsning mavjud bilim va tajribaga tayangan holda yangi g'oyalar, original yechimlar va innovatsion yondashuvlarni yaratish qobiliyatidir. Ijodiy tafakkur jarayonida inson muammolarni an'anaviy bo'lmagan usullar orqali hal qilishga intiladi, yangi fikrlar ishlab chiqadi va mavjud g'oyalarni takomillashtiradi. Pedagogik faoliyatda ijodiy tafakkur o'qituvchiga ta'lim jarayonini yangicha tashkil etish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash hamda o'quvchilarning qiziqishini oshirish imkonini beradi. Ijodiy fikrlashga ega o'qituvchi dars jarayonida turli interaktiv metodlardan foydalanadi, o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rag'batlantiradi va ularning kreativ salohiyatini rivojlantiradi. Shu sababli ijodiy tafakkur pedagogning kasbiy faoliyatida muhim intellektual sifatlardan biri hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf o'qituvchisining kreativ salohiyati ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bo'lajak o'qituvchilarda ijodiy tafakkur, tanqidiy fikrlash va keng dunyoqarashni rivojlantirish ularning kasbiy kompetentligini mustahkamlaydi. Shu sababli pedagogik ta'lim jarayonida kreativlikni rivojlantirishga qaratilgan innovatsion metodlar va pedagogik shart-sharoitlardan samarali foydalanish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Azimov, E.G. va boshqalar (2019). Kreativlik va ta'lim. Toshkent: Fan nashriyoti.
2. Hasanov, A. (2020). Yoshlarda ijodiy salohiyatni rivojlantirish. Pedagogika jurnali, 4, 23-31.
3. O'rino, M. (2021). Ta'lim jarayonida kreativlikni shakllantirishning psixologik asoslari. Psixologiya, 2, 45-52.
4. B.E. Karimova. (2023). Kreativ pedagogika. Toshkent Innovatsiya-Ziyo.

